

ԹՐՔԱԲԱՐՈՅ ՀԵՐԹԱԿԱՆ ՁԱԲՐՏՈՒՔ

Posted on September 13, 2011 by Keghart

Category: [Opinions](#)

Պարոյր Աղպաշեան, Պէյրուք, 19 Սեպտեմբեր 2011

Թուրքիոյ “կարկառուն-կըրկռան” վարչապետը՝ Ռեժիպ Թայիպ Էրտողան, ոչ միայն դիմակազերծ դարձաւ, այլեւ՝ իր ամբարտաւան շահադիտակութիւնը պարզեց, երբ Սուրիոյ հետ իր կեղծ “մեղրալուսին”ին վերջ դրաւ, ընդհուպ դառնալով մարդասէր-խաղաղասէր մը, աջ ու ահեակ դասեր տալով:

Պարոյր Աղպաշեան, Պէյրուք, 19 Սեպտեմբեր 2011

Թուրքիոյ “կարկառուն-կըրկռան” վարչապետը՝ Ռեժիպ Թայիպ Էրտողան, ոչ միայն դիմակազերծ դարձաւ, այլեւ՝ իր ամբարտաւան շահադիտակութիւնը պարզեց, երբ Սուրիոյ հետ իր կեղծ “մեղրալուսին”ին վերջ դրաւ, ընդհուպ դառնալով մարդասէր-խաղաղասէր մը, աջ ու ահեակ դասեր տալով:

Օրին, գրած էինք, որ փորձուած այս գայլերուն վրայ պետք չէ վստահիլ, որոնք դարանակալ մուտք կը գործեն արաբական աշխարհէն, միայն օգտուելու ու շահագործելու ընչաքաղցութեամբ:

Սուրիան այսօր իր մորթին վրայ կը զգայ իր կռնակէն դաշունահարուած ըլլալը, երբ երկուան ցեղասպանը եւ այսօրուան եղբայրասպանը, սպառնալիքներ կը կարդայ ու վերջնագիրեր կու տայ, մինչ անդին, օր-ցերեկով, քիւրտեր կը հալածէ եւ օղանաւով կը ռմբակոծէ, տակաւին չմոռցած՝ նոյն իր քաղաքացիներուն դէմ կիրարկուած բռնութիւններն եւ մարդկային իրաւանց՝ ոտնձգութիւնները:

Կ’արժէ յիշել նաեւ, որ սուրիական ներքին խլրտումներուն մէջ, կան վարձկան թուրքերու վոհմակներ, որոնք իրենց “ձեռքի գործ”ը կը տեսնեն, իսկ իրենց վարչապետը կը ժպրհի տակաւին մատի ու լեզուի սպառնալիքներ ուղղել այլոց:

Թերեւս ուշ պիտի չըլլայ, երբ Լիբանան եւս այս “համ”ը առնէ, քանի Էրտողանի զոյգ այցելութիւնները անցնող տարիներուն, ոմանց այնքան խանդավառեցին, որ կարծեցին շուտով... դրախտ փոխադրուիլ, ի դէմս անոր թրքավարի խոստումներուն եւ նուէրներուն, որոնք, փաստօրէն, քաղաքական աժան նպատակներ կը հետապնդէին, մէկ կողմէն՝ սիրաշահելու լիբանանցի որոշ հատուածներ, միւս կողմէն ալ՝ լիբանանահայութիւնը ձգելու ստուերի տակ...:

Էրտողանի միւս մանուածապատութիւնը, իսրայելեան խաղաթուղթի շահագործումն է. մերթ Կազայի շրջափակուած ժողովուրդին զօրակցութիւն ցոյց տալ ու ներողութիւն ու հատուցում պահանջել Իսրայելէն՝ “Մաւի Մարմարայ”ի ծովահէնութեան առիթով, մերթ արաբներուն հանդէպ իր եղբայրակցութիւնն ու հարազատութիւնը յայտնել, մերթ

իսլամական աշխարհին պաշտպան դառնալու իր պատրաստակամութիւնը հաստատել:

Պետք է յստակ ըլլայ. Թուրքիա Իսրայելէն չի կրնար խզուիլ, ոչ ալ պատերազմիլ: Յարդ եղածը “Նագուտուզ”ի փորձ մըն է, դիցուկ՝ արաբ-իսլամներուն երեսը փոշի ցանելու ճիգ մը, պարզապէս անոր համար, որ Թուրքիոյ արգիլուած է հեռանալ կամ ճակատիլ Իսրայելի դէմ, որովհետեւ, այդ պարագային գործ կ’ունենայ իր “պապայ”ին՝ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու հետ: Իսկ Անգարա գիտէ թէ ասիկա որքա՛ն սուղ կրնայ Նստիլ իրեն:

Այս է պատճառը, որ Էրտողան, գլուխը պատէ ի պատ կը զարնէ, դուռէ դուռ կը բախէ, իր “հեղինակութիւն”ը զօրացնելու եւ ամրացնելու, մանաւանդ իր կապերը “արդիւնաւետ” պահելու արաբական այն պետութիւններուն հետ, որոնք, իրեն եւ Իսրայելի նման, իրենց ջուրը կը խմեն Նոյն... աղբիւրէն:

Արաբ արտաքին գործոց նախարարներու Նիստին, որ տեղի ունեցաւ 13 Սեպտեմբեր 2011ին, Գահիրէի մէջ, Էրտողան (հանդերձ ընտանօք՝ կին եւ երկու զաւակներ) շունչը առաւ հոն, ելոյթ մը ունենալու (կարծես թէ) պարտաւորութեամբ:

Ասոր արտաքին երեսը այն էր, որ Էրտողան, նախ՝ կոչ ըրաւ աշխարհին ճանչնալու պաղեստինեան պետութիւնը (ի՛նչ մեծ գիւտ), ապա՝ շրջանին մէջ ինքզինքին տալով “առաջնորդ”ի հովեր, շեշտը դրաւ ժողովրդավարութեան կիրարկման եւ արաբական աշխարհին մէջ իր ստանձնած դերին վրայ, առաւել՝ “սլաք”ներ արձակելով հոս ու հոն, հասնելու համար իր մեծագոյն ճաբռտութիւն:

“Անոնք որ իրենց ժողովուրդը կը բռնաբարեն, վիթխարի սխալ կը գործեն”:

Այս խօսքը կամ յայտարարութիւնը, եթէ ուրիշ ոեւէ պետական այր ըսեր, ըսելիք չկար, բայց, երբ կ’ըսէ մէկը որ ցեղասպանութեան ժառանգորդն է ու կ’ուրանայ զայն, այլեւ կը պայքարի անոր ճանաչման եւ ընդունման դէմ, աւելի քան անհեթեթութիւն եւ ստորնութիւն է, միանգամայն:

Թունուզի, Լիպիոյ եւ Եմենի նախագահները բռնատեր չէի՞ն, իրենց ժողովուրդին արիւնը ծծող չէի՞ն, իսկ թրքական իշխանութիւնները այս արիւնարբուներուն մտերիմ չէի՞ն, զինակից չէի՞ն: Նոյնը չէ՞ր պարագան Մուպարաքի հետ:

Բայց այս բոլորը եթէ Էրտողաններ (եւ իր նմանները) կը մոռնան, աշխարհը չի մոռնար, թէկուզէւ Էրտողան գովքը հիւսէ եգիպտացիներուն, թունուզցիներուն, լիպիացիներու, Եմենցիներուն, զանոնք սիրաշահելու երկդիմութեամբ, հուսկ՝ առեւտրական-տնտեսական ներդրումներ ապահովելու ստորնակալութեամբ:

Այս երեւոյթին ծալքերը, առաւել կամ նուազ չափով, ծանօթ են շատերուն, սակայն, ինչ որ նորութիւնն է կամ “ապսպրանք”ը՝ Նոյնինքն Ուաշինկթընի, ամենայն հաւանականութեամբ, այն է՝ որ Էրտողան հետամուտ է շրջանին մէջ ստեղծելու

“սիւննի”ական զօրաւոր կառոյցով առանցք մը, ի հակադրութիւն՝ “շիիթ”ական հզօրութեան:

Ինչպէս ըսուեցաւ, անշուշտ, Էրտողանի խելապատիկէն չէ այս վտանգաւոր դաւադրութիւնը, այլ՝ շրջանը բզիկ-բզիկ ընելու ու զայն կողոպտելու մօլուցքէն, որ կը հիւսուի ամերիկեան-սիոնական ոստաններուն մէջ, ստեղծելով “պարարտ” հողեր ներհամայնքային-միջհամայնքային եւ ներարաբական-միջարաբական գրգռութիւններու:

Յամենայն դեպս, արաբ արտաքին գործոց նախարարներու այդ ժողովը, որուն բեմէն անարժանաբար ու պատեհապաշտաբար ելոյթ ունեցաւ Էրտողան, ինքնին ճախողած էր, նկատի ունենալով որ անիկա *արդար* եւ *անկողմնակալ* չէր, այլ՝ կը ծառայէր մեծապետական երկիրներու հակարաբ քմայքներուն:

Կը մնայ որ արաբական աշխարհի այն հատուածը, որ կը հաւատայ թրքական այս բարբաջանքներուն վերէն եկած հրահանգներուն, տեղ մը սթափի, որովհետեւ, ուշ կամ կանուխ, ինքն ալ պիտի բախի “պեթոն”է պատին...:

*
***
*****

ՄԱԿԸ ՉԳԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ՈՒ ՉԱՓԱԻՈՐՈՒԹԵԱՆ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐՈՒՄՆ ՄԷՋ

Պարոյր Աղպաշեան, Պէյրութ, 10 Սեպտեմբեր 2011

Արաբական աշխարհը կ’անցնի ահաւոր եւ աննախընթաց շրջանէ մը, մէկ կողմէն՝ կարգ մը պետութիւններու բռնատիրական վարչակարգերէն, միւս կողմէն՝ դաւադրական ծրագիրներէն:

Եթէ բռնատերերու անկումը կը բացատրուի զանոնք հովանաւորողներու թողլըմով, ապա, դաւադրութիւններն ալ՝ մնացածը զիրենք ենթարկելու ու ստրկացնելու խաղով:

Երկու պարագաներուն ալ, ամերիկեան-սիոնական կողմն է արաբական աշխարհը ցնցողը, «պոչիկ» դարձած Արեւմտեան Եւրոպայով (յատկապէս՝ Շիրաքէն ետք, Սարքոզիի Ֆրանսայով), ինչպէս նաեւ «իլու-հնազանդ» դարձած արաբական-թագաւորական կարգ մը երկիրներով:

Ամերիկեան Մեծն Միջին Արեւելքի ծրագիրի ձախողութենէն ետք, Ուաշինկթընի իրերայաջորդ վարչակարգերը, ամէն գնով կը փորձեն քաւութեան նոխազներ փնտռել արաբական այն պետութիւններուն մօտ, որոնք կը մնան անզիջող եւ անտեղիտալի արտաքին ճնշումներուն դէմ:

Լիբանանի նախկին վարչապետ Ռաֆիք Հարիրիի սպանութիւնը եւ անկէ ետք արձանագրուած զարգացումները, Լիբանանի թէ Սուրիոյ մէջ, պէտք է դիտել այս տեսանկիւնէն, մանաւանդ երբ ոճրագործ(ներ)ը փնտռելու հեւքին մէջ, մեղաւորներ նկատուեցան բազմաթիւ կողմեր:

Արաբ բռնատերերը, որոնք ամերիկեան նեցուկ ու թիկունք կը վայելէին, մէկ օրէն միւսը ուրացուեցան ու զգեստուեցան, այն ալ ի՛նչ խայտառակութեամբ ու վարկաբեկութեամբ, մինչ տխրահոռչակ Թուրքիան, ինքզինքին ժողովրդավարի՛ հովեր տուած, կը փորձէ այս բոլորէն օգտուիլ, դասեր տալով ու սպառնալիքներ տեղացնելով, մոռնալով որ ինք ամենէն բռնատիրական վարչակարգը ունի, ամենէն աւելի անհանդուրժողականն է իր ժողովուրդին նկատմամբ եւ ամենէն թշնամականն է իր հարեւաններուն հետ:

Սուրիան եւս անբաժին չէ այն դաւադրութենէն, որ լարուած է իր դէմ, ներքին խլրտումներու բռնկումներով եւ արտաքին միջամտութիւններու հրահրումով, մինչդեռ պարզ է որ անիկա կ'ենթարկուի անագորոյն հալածանքի, հրաժարելու իր ռազմավարական գիւնակիցներէն (Իրան, լիբանանեան դիմադրական շարժում, Եւայլն), ապա, լծուելու ամերիկեան կառքին:

Բնական է, այս անկայունութիւնը չի կրնար չազդել Լիբանանի վրայ, իր պետական թէ ժողովրդային առումներով, ուր կը տիրէ համայնքային խայտաբղետ վիճակ մը, բազմաբեւեռային շերտաւորումներով:

Քաղաքականօրէն խիստ ձգտուած կացութիւն մը կը պարուրէ երկիրը, ուր քաղաքական կոշտ ու կարծր երկխօսութիւնը աւելի կը սրէ հակամարտութիւնները, մանաւանդ որ՝ գրեթէ բոլոր կողմերը, «կարմիր գիծ»երը անցած են ու սկսած են խաղալ «կարմիր լար»երով:

Տնտեսական հետզհետէ խորացող տագնապը, մագլցումի ենթարկուող գնաճը եւ գործազրկութեան թափը եւս հասած են խիստ մտահոգիչ սահմաններու, մոխրագոյն վիճակի մը մատնելով երկիրը:

Լիբանանահայութիւնը ո՞ր կը գտնուի այս վերիվայրումներուն մէջ, անկախաբար, իր ազգային բազմաբնոյթ ցաւերէն, որոնք անմխիթարական ըլլալու բոլոր տուեալները ունին, հակառակ տարուող բարեկարգելի ճիգերուն:

Կասկած չկայ որ՝ լիբանանահայութեան վրայ եւս այս անհարթութիւնները կը գործեն իրենց տխուր ազդեցութիւնը, բայց ո՞րքանով ընդունելի են այն ձայները, որոնք կը վնասեն անոր մէկութեան ու միատարրութեան նժարային հաւասարակշռութիւններուն:

Քաղաքական ընտրանքներուն կամ հասկացողութիւններուն մէջ, իւրաքանչիւր անձ կամ հոսանք, կրնայ ունենալ իր ազատութիւնն ու անկախութիւնը, սակայն, ներելի չէ, երբ ոմանք կը շահագործեն զանոնք:

Շրջանը, երկիրը, կ'անցնին խիստ փափուկ ու զգայուն հանգրուաններէ եւ ոչ ոք գիտէ թէ ի՞նչ « անակնկալներ» կը սպասուին ու կը պարտադրուին արտաքին այն ուժերէն, որոնք դարանակալ թէ թափանցիկ յեղաշրջումներու « վարպետ»ներ են:

Եթէ այս պա՛րզ ճշմարտութեան անդրադարձող կամ գիտակցող կայ, ուրեմն պետք է գործել առաւել *աչալրջութեամբ* ու *խոհեմութեամբ*, իսկ եթէ չկայ, ապա, պետք է *զգաստացնել* ու զսպել բոլոր անոնց, որոնք, մեկնելով իրենց քաղաքական պատկանելիութենէն կամ հայեացքներէն... ականջ կը խլացնեն ու տրամադրութիւն կը փճացնեն:

Արդեօք, կրքոտ ու կրակոտ ելոյթ ունենալը, քաղաքական-կուսակցական ինքնանպատակ թռչիքներով, ինչո՞վ օգտակար կ'ըլլայ հայութեան, յետոյ, ո՞վ իրաւունք տուած է հանդես գալու այդ յաւակնութեամբ եւ այդպիսի « տոզաժ»ներով, մոռնալով որ լիբանանահայութիւնը, մանաւանդ այս հանգրուանին, չի կրնար այդ « բռնկում»ներով ու « պոռթկում»ներով կողմնորոշուիլ...:

Դժբախտաբար, ազգային, քաղաքական եւ եկեղեցական իշխանութիւնները անհրաժեշտ ուշադրութեամբ ու կարեւորութեամբ չեն հետեւիր արտառոց (նոյնիսկ հայավնաս) այն ելոյթներուն, որոնք կը հնչեն քիչ մը որոշ կողմերէ:

Մինչդէռ հրամայական է այդպիսիները կարգի հրաւիրել, ի հարկին բացատրել ու համոզել, թէ նման արտայայտութիւններ չեն կրնար ըլլալ սոսկական, այլ՝ ընդհանրական վնասաբերութիւն մը, բոլոր մակարդակներու վրայ:

Եթէ, օրինակի համար, քաղաքական դէմք մը, նախարար մը կամ երեսփոխան մը, «ազատութիւն»ը պիտի ունենայ իր ուզածը ըսելու կամ յայտարարելու, քանի որ կը պատկանի այս կամ այն (ոչ-հայկական) հոսանքի մը, « հազար պետք է չափէ ու կշռէ», նախ՝ համոզուելու (ու համոզելու) թէ պէ՞տք է, տեղի՞ն է իր խօսիլը, ապա՝ պարտաւորութեան (°) պարագային, պետք է գիտնայ ճկունութեամբ ու փափկանկատութեամբ արտայայտուիլ, իսկ յոռեգոյն պարագային, հրաժարիլ այդ պարտականութենէն կամ «ապսպրանք»էն (հօ՛, աշխարհի վերջը չէ...):

Վերջին հաշուով, իւրաքանչիւր պատասխանատու, մանաւանդ եթէ պետական վարչամեքենայէն ներս է, պետք է ՀԱՍԿԼԱՅ որ իր բազմած (կամ գրաւա՞ծ) աթոռը, նախեւառաջ *կը պատկանի իր համայնքին, լիբանանահայութեան*, եւ ոչ թէ իրեն կամ ուրիշներուն:

Կը կարծենք թէ ասիկա տարրական իրաւունքն է իւրաքանչիւր լիբանանահայու, որ ունի իր ազգային-համայնքային գիտակցութիւնն ու արժանապատուութիւնը,

հետեւաբար, ոեւէ մէկուն արտօնուած չէ ձեւափոխելու կամ ոտնակոխելու այդ արժեքափերը:

